

Latvija un tās pārstāvji ANO

Publicēts: 17.06.2021.

Latvija un tās pārstāvji ANO sistēmas struktūrās

ANO sistēmu veido tās galvenās struktūras, tām pakļautās organizācijas, ANO specializētās aģentūras, programmas un fondi, kā arī saistītās organizācijas.

 [ANO struktūrhēma](#)

Arvien plašāka pārstāvība starptautisko organizāciju struktūrās ir viens no priekšnosacījumiem Latvijas ārpolitikas interešu īstenošanai. Aktīva dalība starptautiskajās organizācijās veicina arī valsts atpazīstamību.

Latvija šobrīd ir ievēlēta [ANO Ekonomisko un sociālo lietu padomē \(ECOSOC\)](#), [ANO Sieviešu statusa komisijā](#) un [ANO Zinātnes un tehnoloģiju attīstības komisijā](#).

Latvija ir ievēlēta arī šādās divās UNESCO struktūrās - [UNESCO Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai \(IPDC\) Starpvaldību padomē](#) un [UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai](#). Latvijas Universitātes Lībiešu institūta vadītājs Valts Ernštreits kā Latvijas pārstāvis ir iekļauts ANO Pirmiedzīvotāju valodu desmitgades sagatavošanas darba grupā.

Latvijas pārstāve Ilze Brands-Kehris kopš 2020. gada janvāra pilda [ANO ģenerālsekretāra vietnieces cilvēktiesību jautājumos](#) (*UN Assistant Secretary-General for Human Rights*) pienākumus. Šis ir līdz šim augstākais amats ANO struktūrās, kurā iecelts Latvijas pārstāvis. I. Brands-Kehris vada ANO augstā komisāra cilvēktiesību jautājumos biroju Ņujorkā un sniedz atbalstu ANO ģenerālsekretāram cilvēktiesību jautājumos.

2021.gada maijā Latvijas pārstāve Elīna Šteinerte tika ievēlēta par [ANO darba grupas par patvaļīgu aizturēšanu](#) priekšsēdētāju. E.Šteinerte ir pirmā Latvijas pārstāve, kura ieņem vadošu amatu kādā no ANO Speciālajām procedūrām, esot ievēlēta šajā darba grupā kopš 2016.gada.

Latvijas eksperte Ilvija Pūce ir ievēlēta [ANO Spīdzināšanas novēršanas komitejā](#) (*UN Committee against Torture*) uz termiņu no 2020. līdz 2023. gadam.

Kopš 2021.gada aprīļa Latvija ir pārstāvēta ANO Informācijas komitejā, kas nodarbojas ar informācijas un komunikācijas jautājumiem, tostarp izvērtē ANO darbību un progresu šajā jomā.

ANO Ekonomisko un sociālo lietu padome

2019. gada 14. jūnijā Ņujorkā Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Ģenerālās asamblejas plenārsēdē Latvija tika ievēlēta par Ekonomisko un sociālo lietu padomes (*United Nations Economic and Social Council, ECOSOC*) locekli uz laiku no 2020. līdz 2022. gadam. Par Latviju nobalsoja 179 valstis. Vēlēšanās kopā tika pārvēlēti 18 no 54 ECOSOC locekļiem. Līdzās Latvijai ievēlētas tika arī Melnkalne, Krievija, Somija, Austrālija, Norvēģija, Šveice, Kolumbija, Nikaragva, Panama, Taizeme,

Bangladeša, Ķīna, Korejas Republika, Benina, Botsvāna, Kongo un Gabonas Republika.

Kā ECOSOC dalībvalsts Latvija piedalīsies lēmumu pieņemšanas procesos par aktuāliem starptautiskajiem jautājumiem – ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu un attīstības sadarbību, un klimata pārmaiņām, īpaši vēršot uzmanību uz mežu nozares stiprināšanu. Latvijas mērķis ir aktīvi strādāt pie ECOSOC digitālās dienas kārtības virzīšanas, lai veicinātu digitālo iekļautību un jauno tehnoloģiju izmantošanu ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam mērķu sasniegšanai.

Latvijai ir pieredze ECOSOC darbībā: divas reizes tā jau bijusi ECOSOC locekle – no 1997. līdz 1999.gadam un no 2011. līdz 2013.gadam. Līdztekus darbam padomē Latvija ilggadēji darbojas arī ECOSOC pakļautībā esošajās komisijās – Zinātnes un tehnoloģiju attīstībai komisijā un Statistikas komisijā.

ECOSOC ir viena no ANO galvenajām struktūrām, kuras kompetencē ir starptautiskās sadarbības jautājumi ekonomikā, sociālajā, kultūras, izglītības, veselības, vides un citās jomās, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.

ANO Sieviešu statusa komisija

2020. gada 14. septembrī Ņujorkā Latvija tika ievēlēta ANO Sieviešu statusa komisijā (*United Nations Commission on the Status of Women, UN CSW*), kurā darbosies no 2021. līdz 2025. gadam. Kopā tika pārvēlētas 10 no 45 ANO Sieviešu statusa komisijas dalībvalstīm. Līdzās Latvijai ievēlētas tika arī Afganistāna, Argentīna, Austrija, Dominikānas Republika, Indija, Izraēla, Nigērija, Turcija, Zambija. Latvija Komisijā darbosies pirmo reizi.

ANO Sieviešu statusa komisija dibināta 1946. gadā un ir ANO Ekonomisko un sociālo lietu padomes (ECOSOC) funkcionālā komisija. Tā ir galvenā starpvaldību struktūra ar mērķi apzināt sieviešu dzīves realitātes dažādus aspektus visā pasaulē un veidot globālus standartus dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību veicināšanas jomā.

Komisijas darbs tiek organizēts ikgadējā divu nedēļu sanāksmē Ņujorkā, kurā piedalās ANO dalībvalstis, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un ANO struktūru pārstāvji. Komisijas sesijās dalībnieki diskutē par panākto progresu Pekinas deklarācijas un Ricības platformas ieviešanā, kas ir starptautiski nozīmīgākais politiskais dokuments dzimumu līdztiesības jautājumos. Komisija diskutē par aktuālajiem dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas jautājumiem, kā arī izstrādā tematiskas rezolūcijas un visaptverošus secinājumus.

ANO Spīdzināšanas novēršanas komiteja

2019. gada 3. oktobrī Ženēvā Latvijas eksperte Ilvija Pūce tika ievēlēta Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Spīdzināšanas novēršanas komitejā (*UN Committee against Torture*) uz termiņu no 2020. līdz 2023. gadam. Šī ir pirmā reize, kad Latvijas pārstāve ir ievēlēta ANO Spīdzināšanas novēršanas komitejā. Vēlēšanās uz piecu neatkarīgo ekspertu vietām kandidēja 12 valstu pārstāvji. Ilvija Pūce saņēma otru lielāko balsu skaitu no visiem kandidātiem – 84 valstu atbalstu.

Ilvija Pūce ir cilvēktiesību eksperte, kuras vairāk nekā divdesmit gadus ilgā profesionālā darbība ir bijusi cieši saistīta ar starptautisko cilvēktiesību jomu, īpašu uzmanību pievēršot spīdzināšanas un necilvēcīgas izturēšanās novēršanai. I.Pūce kopš 2007. gada ir bijusi Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas locekle.

ANO Spīdzināšanas novēršanas komitejas darbs norit divu ikgadēju sesiju formātā Ženēvā. Komitejā darbojas desmit neatkarīgi cilvēktiesību eksperti. 2019. gada 3. oktobrī notikušajās vēlēšanās no 12 valstu izvirzītajiem kandidātiem uz 2020. līdz 2023. gada termiņu tika ievēlēti arī Turcijas, Francijas, Moldovas un Meksikas pārstāvji. Tāpat komisijā darbu līdz 2021. gada 31. decembrim turpinās eksperti no Marokas, Dānijas, Kolumbijas, Krievijas un Ķīnas. Komitejas neatkarīgo ekspertu galvenais uzdevums ir uzraudzīt Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem (*Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*) ieviešanu tās dalībvalstīs. Dalībvalstīm ziņojums Komitejai jāiesniedz regulāri, reizi četros gados. Konvencija stājās spēkā 1987. gadā un šobrīd to ir ratificējušas 168 dalībvalstis. Latvija Konvencijai pievienojās 1992. gada 14. aprīlī.

ANO Zinātnes un tehnoloģiju attīstības komisija

Šī komisija ir viena no ECOSOC funkcionālajām komisijām. ECOSOC funkcionālo komisiju kompetencē ietilpst konkrētas jomas jautājumi, kas saistīti ar ECOSOC mandātu.

Zinātnes un tehnoloģiju attīstības komisija (*Commission on Science and Technology for Development*– CSTD), kurā ir 43 dalībvalstis, analizē zinātnes un tehnoloģiju ietekmi uz attīstības jautājumiem. CSTD pārrauga Pasaules informācijas sabiedrības samita (WSIS) īstenošanas procesu un sniedz ieguldījumu attīstības politikas veidošanā, īpašu uzmanību veltot informācijas sabiedrības, zinātnes, jauno tehnoloģiju un pētniecības jautājumiem.

Latvija kļuva par CSTD locekli 2007. gadā, un 2018. gadā tika pārvēlēta uz ceturto termiņu līdz 2022. gada beigām. Dalība komisijā sniedz iespēju līdzdarboties diskusijās un lēmumu pieņemšanā par jaunāko un finansiāli efektīvāko informācijas tehnoloģiju attīstību. Latvija novērtē informācijas tehnoloģiju un zinātnes nozīmi attīstības mērķu sasniegšanā, veidojot informācijas sabiedrību.

UNESCO Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai (IPDC) Starpvaldību padome

2019. gada 21. novembrī Latvija atkārtoti ievēlēja Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai (*International Programme for the Development of Communication*, IPDC) Starpvaldību padomē uz 2019.-2023.gada termiņu. Vēlēšanas notika UNESCO Ģenerālās konferences 40. sesijas laikā Parīzē. Par Latvijas pārstāvi dalībai padomē līdz 2023. gadam nozīmēta žurnāliste Rita Ruduša.

2015.gada 12. novembrī, UNESCO Vispārējās konferences 38. sesijas ietvaros, Latvija pirmo reizi tika ievēlēta UNESCO IPDC Starpvaldību padomē uz 2015.-2019.gada termiņu. Latviju Padomē pārstāvēja Latvijas žurnālistu asociācijas valdes priekšsēdētāja Sanita Jemberga.

UNESCO Starptautiskā programma komunikācijas attīstībai (IPDC) ir ANO sistēmā vienīgais daudzpusējais forums-starpvaldību programma mediju attīstības veicināšanas jomā.

IPDC galvenās prioritātes ir izteiksmes brīvības un mediju daudzveidības veicināšana; sabiedrisko mediju attīstīšana; cilvēku profesionālās izaugsmes sekmēšana un starptautisko partnerību veidošana.

Programmas ietvaros tiek sniegts finansiāls atbalsts sabiedrībai būtisku mediju projektu realizēšanai, tai skaitā, attīstības un pārejas ekonomikas valstīs. IPDC finansējumu nodrošina donorvalstu brīvprātīgas iemaksas.

Būtiski ir tas, ka IPDC finansiālais atbalsts nav sasaistīts ar kādu konkrētu donoru vai valsti un tādējādi neietekmē mediju neatkarību.

IPDC darbība norit 39 locekļu starpvaldību padomes vadībā. Padomes locekļus ievēl UNESCO dalībvalstis reizi divos gados Ģenerālās konferences laikā.

IPDC padome izstrādā programmas saturisko ietvaru un prioritātes, un ir atbildīga par finanšu piesaistes mehānismu nodrošināšanu. Padomes sesijas notiek reizi divos gados ar iespēju sasaukt ārkārtas sesiju.

UNESCO Starpvaldību komiteja kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai

2017.gada 15. jūnijā, Latviju pirmo reizi ievēlēja UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai

(*UNESCO Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*) uz laiku no 2017. līdz 2021. gadam.

Latvijas pārstāve komitejā būs Kultūras akadēmijas rektore Rūta Muktupāvela.

Vēlēšanas norisinājās Parīzē UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu dalībvalstu konferences 6. sesijas laikā.

UNESCO Starpvaldību komiteja kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai tika izveidota 2005. gadā, un tajā darbojas 24 no Konvencijas dalībvalstīm.

Komitejas mērķis ir veicināt starptautiskās sabiedrības izpratni par atšķirīga rakstura preču un pakalpojumu kultūras vērtību, sekmēt sadarbību ar jaunattīstības valstīm un nodrošināt

kultūras izpausmju daudzveidības aizsargāšanu. Latvija UNESCO Konvencijai par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu pievienojās 2007. gadā, un līdz šim to

ratificējušas 144 dalībvalstis.

ANO Konvencijas par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu (The Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes) īstenošanas ekspertu komiteja

2018. gada 11. oktobrī Astanā, Kazahstānā, ANO Konvencijas par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu (*The Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes*) īstenošanas ekspertu komitejā ievēlēts Londonas Universitātes koledžas asociētais profesors starptautiskajās publiskajās tiesībās Dr. phil. Mārtiņš Paporinskis. Vienlaikus viņš ir arī 2016. gadā ārlietu ministra Edgara Rinkēviča izveidotās Starptautisko un Eiropas tiesību neatkarīgo ekspertu padomes loceklis.

Konvencijas mērķis ir pastiprināt nacionālās un starptautiskās darbības pasākumus robežšķērsojošo ūdeņu aizsardzībai un ekoloģiskā līdzsvara nodrošināšanai. Komitejā darbojas deviņi dažādu jomu eksperti, tostarp apkārtējās vides speciālisti, biologi, ķīmiķi, juristi, kuru uzdevums ir atvieglot, veicināt un aizsargāt Konvencijas īstenošanu, kā arī nodrošināt tās ieviešanas piemērošanu un atbilstību. Ekspertu darbam komitejā ievēl uz sešiem gadiem.

Vēlēšanas norisinājās ANO Konvencijas dalībvalstu 8. sesijas laikā no 10. līdz 12. oktobrim.

Konvencija tika pieņemta 1992. gadā Helsinkos un spēkā stājās 1996. gadā. To ratificējušas 43 ANO dalībvalstis. Latvija Konvenciju ratificēja 1996. gadā.

Arvien plašāka pārstāvība vēlētās starptautisko organizāciju struktūrās ir viens no priekšnosacījumiem Latvijas ārpolitikas interešu īstenošanai. Dalībvalsts statuss sniedz iespējas piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos un aizstāvēt valsts nacionālās intereses, kā arī veicināt starptautisko atpazīstamību.

Šobrīd Latvija izvirzījusi kandidatūru uz vairākām ANO struktūrvienībām:

[Latvija izvirzījusi kandidatūru ANO Drošības padomes nepastāvīgo locekļu 2025.gada vēlēšanās uz 2026.-2027. gada termiņu;](#)

[Latvija ir izvirzījusi Dr. Mārtiņa Paparinska kandidatūru Starptautisko tiesību komisijas 2021.gada vēlēšanās uz 2023.-2027. gada termiņu.](#)